

Juny 2010 n. 190

el butlletí

de l'ACO de Catalunya i les Illes Balears

Les propostes
socioeconòmiques
de la reforma laboral

Orientacions i objectius

Moments de resistència i esperança. Comitè Permanent [3]

Llegir l'Evangelí avui

L'ascensió. Quim Cervera [4]

Informa't i forma't

Programari informàtic lliure. Josep Anton Belchi i Jaume Gubert [5]

Crisi econòmica. Resistència o submissió. Toni Ferrer [7]

Vida del moviment

Jornada d'iniciació/adults. Jaume Gubert [8]

Empezar de cero no es para tanto. David González [9]

Sant Pau, avui. Enric Mateu [10]

Zona Besòs formació. Joan Andreu Parra [11]

Trobada de responsables. Jaume Gubert i Albert Marín [12]

Quaresma en clau carmelitana. Enric Mateu [13]

De Pontons a Prades, passant per.... Cesc Cónsola [14]

Lluita obrera i compromís

Mojo picón contra la crisi. Pepe Baena [15]

L'entrevista

Maena Juan, assistent social, teòloga i defensora dels drets dels treballadors [17]

Col·laboracions

Els militants desconeguts. Jaume Ribas i Manolita Olmo [18]

Monseñor Óscar Romero vive. Grup Badia [19]

De la lògica del bienestar a la lògica del servicio. ACO Córdoba [20]

La experiencia de la riada. Elena Montes [20]

Agredolç. Joan Grané [22]

Comiat de l'Enric Grases a Morera [23]

Dossier

Taula rodona. Les propostes socioeconòmiques de la reforma laboral.

Cultura

Esquizofrenia gráfica [24]

Veïnes i monges: El testimoni de religioses en barris [24]

Presentació

Ens trobem en un context de congelació i reducció salarial, així com de reducció per part del govern de la seva aportació als concerts sanitaris, educatius i socials. Tot plegat s'afegeix a la crisi que patim des de fa ja força mesos. Deixant de banda els errors del govern, a nosaltres ens correspon, com diu l'article que ens han escrit els companys de Còrdova, passar de la lògica del benestar (injusta amb la majoria de persones i amb el planeta) a la lògica del servei. L'època que vivim de Pentecosta ens ha d'animar a ser esperançats i evangelitzadors amb aquest missatge. En aquest butlletí es presenten diverses propostes alternatives al gran consum: el món cooperatiu (des del Besòs), el programari lliure amb una reflexió ètica sobre el que suposa l'alternativa (taller Setmana Santa), una jornada reivindicativa del Primer de Maig (des de Canàries). En el dossier trobareu la taula rodona sobre Reforma Laboral, organitzada per la Pastoral Obrera de Catalunya del passat mes de febrer. També ens omple d'esperança en el moviment les recents incorporacions a l'ACO de nous grups i de l'activitat que ja comencen a dur a terme amb la Jornada d'Iniciació (i amb els ànims que els envien des de Madrid!). Per altra banda, volem recordar també la Josefina i l'Enric Grases, que van ser un bon exemple de dedicació als altres i que fa poc que ens han deixat. Per acabar, no deixeu de llegir la reflexió duta a terme pels nostres responsables de grup en la trobada del passat mes de març, en què repassaven el tema sempre candent de la nostra responsabilitat al moviment.

Bon estiu a tothom!

*Revista trimestral de
l'ACO de Catalunya i les Illes
Balears*

c/Rivadeneyra, 6 8è 08002
BARCELONA
tel. 93 412 48 88
fax 93 318 81 87
acocat@arrakis.es
www.treballadors.org/aco

Equip de redacció:
Albert Marín, Enric Mateu,
Josep Pascual, Ton Clapés, Jordi
Joan Aymerich, Cèlia Santiago i
Àngela Rodríguez.

Impressió:
Papers 99, S.C.C.L.

Disseny i maquetació:
Juan Àngel Baños (Papers99, s.c.c.l.)

Moments de resistència i esperança

COMITÈ PERMANENT

S'està acabant un altre curs. Ha estat un curs complex i difícil per la situació econòmica i social del nostre país. Al voltant nostre hem anat descobrint, dia a dia, dolor i desesperança, persones sense feina i en situacions molt precàries. És el fruit del nostre sistema econòmic i, potser, de valors. Una societat en què els valors de la solidaritat i el compromís han estat substituïts moltes vegades pels de tenir i posseir, per l'individualisme del jo i els meus, i que ens ha arrossegat, moltes vegades sense ser-ne conscients, a la situació actual. Evidentment no tothom n'és igualment responsable, i afortunadament moltes vegades hem viscut envoltats de persones que són signe de solidaritat i d'esperança, i que ens han ajudat a reflexionar, a «revisar» des de la nostra vida, quina és la nostra manera de viure i el sentit profund de la nostra existència com a persones i ciutadans.

Com a moviment segur que hem viscut plegats al llarg del curs moments importants en els grups, i hem realitzat una reflexió conjunta sobre el consumisme i la nostra actitud davant les despeses personals i familiars, volent ser testimonis de solidaritat amb els companys i companyes de la feina, del sindicat, del partit, de l'associació de veïns, de mares i pares, etc. També hem celebrat junts, físicament o en l'Esperit, la festa de la Pasqua de Crist, que és esperança d'una nova vida, regal de Déu que segueix l'absurditat de la mort en la creu. Aquesta Esperança és la que ha d'animar les nostres vides i el nostre projecte de moviment, seguint el crit dels més pobres que creuen fermament que «un altre món és possible», com reflexionarem el curs vinent seguint la nostra prioritat sobre l'opció preferencial pels pobres des de la nostra militància obrera i cristiana.

Fa pocs dies, els nostres companys i companyes de l'ACO de França van fer el seu Consell Nacional. El seu lema, en aquests moments històrics i socials del nostre món, va ser: RESISTEIX I ESPERA, JUNTS ESCOLLIM LA VIDA. En situacions de crisi és quan és més necessari no tancar-nos en nosaltres mateixos. Recolzant-nos els uns en els altres, amb la nostra doble fidelitat com a moviment obrer als treballadors i a Jesús ressuscitat, és necessari RESISTIR la temptació a la renúncia de les nostres conviccions i a la claudicació davant les tribulacions i dificultats que es presenten, i ESPERAR amb fermesa en un món millor, fruit del treball i compromís quotidià de cadascun de nosaltres, expressió viva que som de la força de l'Esperit de Déu, que actua sempre mitjançant la feblesa dels seus fills. Aquesta ha de ser la nostra aportació enmig de la crisi i el dolor del món: junts optem per una nova Vida, que és possible i que volem construir plegats.

L'estiu és un bon moment de parada i reflexió, de gaudi i descans. Visquem-lo amb un sentit solidari i col·lectiu amb els que no poden fer el mateix que nosaltres. Visquem-lo amb senzillesa i compromís, que serveixi per reposar a la vora del camí, per tal de poder reprendre'l un altre cop amb ànims renovats, per tal de transformar-nos, enmig del món, en llavors de resistència i esperança. Bon estiu!

Comentari a Lc 24, 50-53 i Ac 1, 4-11: l'ascensió

QUIM CERVERA I DURAN

CONSILIARI DEL GRUP STA. EULÀLIA-BELLVITGE-GORNAL

ZONA DEL BAIX LLOBREGAT

El temps de Pasqua s'acaba amb l'ascensió i amb la festa de la Pentecosta (50 dies després de Pasqua) o festa de l'Esperit Sant. El número 5, segon número de la segona tríada (1, 2, 3- 4, 5, 6), simbolitza (en l'espiritualitat de la càbala) l'amor doblement. El 2 és el símbol de l'amor. L'Esperit Sant és, doncs, l'Esperit d'Amor, el mateix que va animar, motivar i orientar tota la vida, les accions i les paraules, la voluntat, els sentiments i el pensament de Jesús.

Lluc acaba la seva primera part del llibre (la segona part és els Fets dels Apòstols) amb aquest relat de l'ascensió. Jesús se'n va. Diu Lluc que s'emportà als amics a prop de Betània, que està a 3 km a l'est de Jerusalem, a tocar de la muntanya de les Oliveres, on tants cops havia anat a retirar-se, a descansar i a comunicar-se amb el Pare, i on va ser pres. Lloc de records intensos per a aquells i aquelles que van seguir Jesús. Jesús els beneeix, els vol tot el bé del món. I ens diu Lluc: «es va separar d'ells i fou endut cap al cel». En els Fets dels Apòstols 1, 9-11, Lluc diu: «es va enlairar davant d'ells; un núvol se l'endugué, i el deixaren de veure». D'aquesta manera l'autor uneix la primera i la segona part del seu llibre.

Endut al cel per un núvol, enlairat... són expressions que dins la cultura jueva vénen a significar que Jesús està amb Déu, que resta omplert plenament de Déu (cel, núvol signifiquen la «divinitat»). Separar-se d'ells i deixar de veure'l, ens ve a narrar l'experiència dels seguidors/es que tot fent el dol de Jesús, van comprenent que ja no està amb ells físicament, però que està viu, actuant, present a mesura (i superant la seva mateixa acció) que ells viuen, actuen, senten, pensen, parlen i fan com ell, portats, orientats pel mateix Esperit, per les mateixes intencions. Jesús els deixa fer, els deixa «com sols», autò-

noms, sense estar sols. Ell ha tancat una etapa i ara seguirà present en la memòria, en el que ells facin de bo, i en tot allò que rebin d'estimació dels altres, perquè està empeltat en l'Amor infinit de Déu i tota mostra d'amor està unida a aquest Amor total.

Per això, tant l'evangelí de Lluc com els Fets, abans del relat de l'ascensió, parlen de l'Esperit Sant. L'evangelí posa en boca de Jesús: «I jo faré venir damunt vostre aquell que el meu pare ha promès. Quedeu-vos a la ciutat fins que sigueu revestits de la força que us vindrà de dalt» (Lc, 24, 49). «Revestits», «força», «dalt»... tot són imatges que ens transporten a l'alè del Déu Amor. I els Fets diuen: «No us allunyeu de Jerusalem; espereu-hi aquell que el pare ha promès...» (Ac 1, 4), i... «Però vosaltres, quan l'Esperit Sant vindrà damunt vostre, rebreu una força que us

farà testimonis meus a Jerusalem, a tot Judea, a Samaria i fins a l'extrem de la terra» (Ac 1, 8). L'Esperit entra a formar part dels seguidors/es de Jesús («vindrà damunt vostre») i ens porta a ser testimonis arreu, en qualsevol lloc, ambient i situació.

L'ascensió és com la darrera experiència forta del ressuscitat, en forma de comiat. Però va estretament unida a l'acompanyament de l'Esperit, que ens possibilita a nosaltres tenir experiències de resurrecció, de descobrir en la nostra realitat relacional i de transformació personal i del món, signes de vitalització, d'esperança, i ens invita a ser creatius, innovadors i creadors de vida al nostre voltant.

Si continuem llegint el llibre dels Fets, els versets 10 i 11, observem com Lluc ens vol transmetre que ens toca a nosaltres actuar, i no estar aturats o encantats. Ens diu: «...s'estaven mirant fixament al cel... quan dos homes vestits de blanc (missatgers de Déu, el blanc símbol de vida) els digueren: "Homes de Galilea, per què us esteu mirant al cel?"» com volent-los dir, no us quedeu com «encantats» amb pseudobelles

paraules, o amb falses seguretats, o ingènues expectatives que vinguin com a fets extraordinaris que ens ho arreglaran tot. Si volem un altre tipus de societat, de relacions laborals més justes, uns barris i pobles més fraternals, si volem esdevenir més profundament humans, més afectuosos tots plegats, si volem una església fidel, evangèlica, acollidora, alliberadora, guaridora, esperançada..., no depèn que ens vingui de les altes esferes, dels poders, dels nostres «cels» que ens hem (o ens han) muntat, sinó de nosaltres, de la nostra llum, de la nostra força, que sabem empeltada amb l'Esperit d'amor que està dins nostre, dins de cada persona, dins dels grups humans, i dins del Poble.

L'Evangelí de Lluc acaba dient: «...se'n tornaren a Jerusalem plens d'una gran alegria. I contínuament eren al temple beneint Déu». Encara els faltava fer el salt més enllà dels espais i objectes sagrats jueus (temple, costums, lleis...) i reconèixer que cada persona és la sagrada, però amb la plenitud de la joia, Lluc ja ens anticipa el què serà d'ells: uns valents testimonis del Crist per tota la vida, que han après a estimar com Ell els va ensenyar i per això se senten feliços.

Informa't i forma't

Programari informàtic lliure

Una alternativa responsable

JOSEP ANTON BELCHI I JAUME GUBERT

TALLER REALITZAT A PRADES, PASQUA 2010

Programari lliure són els programes d'ordinador que han estat creats sense ànim de lucre i estan a disposició de qui els vulgui utilitzar, fora dels circuits del consumisme o de la pirateria. En un món dominat per l'imperi Microsoft hi ha molts motius tècnics i econòmics per utilitzar el Programari Lliure (PL), però també hi ha motivacions d'ordre social, amb avantatges que incideixen en les organitzacions socials i en els països en vies de desenvolupament.

Cost

El PL no té cost de llicència, és a dir, no cal pagar res per utilitzar-ne una còpia.

Legalitat

Per evitar denúncies (judicials o no) que puguin posar en entredit la credibilitat i coherència de les nostres entitats, cal que utilitzem sempre programari legal.

Innovació

Qualsevol programador amb coneixements suficients pot conèixer com funciona el programa. Això li pot servir per ampliar les seves habilitats i, també, per fer-hi millores i corregir errors.

Continuïtat de les solucions

Quan un programa informàtic ha estat retirat

no ens impedeix continuar utilitzant-lo, però el converteix ràpidament en obsolet: no s'hi incorporen modificacions ni millores, deixa de tenir suport tècnic i, generalment, els usuaris aniran canviant de programa.

Si el codi font no s'ha fet públic, el programa està destinat a desaparèixer. En canvi, si és de domini públic, qualsevol pot agafar-lo i continuar mantenint-lo.

Independència del proveïdor

Quan optem per un programa concret, estem "lligant-nos" a l'empresa desenvolupadora i a la seva xarxa d'agents. En el PL, en canvi, un cop triat un programa concret i l'empresa de serveis que ens donarà suport, no estem lligats de per vida. Com que el codi font és disponible, sempre podem buscar una altra empresa o programador que ens pugui donar suport o mantenir-lo.

Menors requeriments de maquinari

S'han documentat casos concrets en què, a igualtat de funcionalitat, el PL s'executa bé en màquines amb menor potència de les que requereix el programari comercial.

Control públic

Com que el codi font està disponible, el funcionament dels programes pot ser controlat: queda descartat que faci coses no desitjades.

Suport a la indústria local

Els costos d'utilització d'un programa són diversos, però es podrien resumir en aquests: costos de llicència, formació dels usuaris, adaptacions i suport.

La majoria de les empreses d'aquí es dediquen a distribuir i donar suport i formació a produc-

tes desenvolupats a l'estranger. El PL permet seleccionar un programa que no genera costos de llicència i encarregar les adaptacions a empreses locals. Així es contribueix a la formació de tècnics.

Possibilitat d'adaptació dels programes

Els programes privatis sovint es venen en forma de paquets tancats que no s'adapten a totes les empreses o organitzacions. Una gran part de la indústria de programari està basada en el desenvolupament de programari personalitzat.

Disponibilitat de traduccions i localitzacions a moltes llengües

La majoria dels programes privatis només estan disponibles en llengües majoritàries. La presència del català, el basc, etc. és testimonial. El programari lliure permet a qualsevol traduir els programes a la llengua que vulgui. No cal ni tan sols saber programació.

Molt bé. I a mi per què m'afecta?

Molts podríem pensar que aquests motius no ens afecten (per exemple, ja tenim el programa amb les característiques que volem, en la llengua que desitgem i el cost ens sembla adequat). O simplement ens han "passat" una còpia i l'utilitzem de manera privada, sense influir a ningú.

En realitat, si volem que el PL tingui presència i possibilitats, cal que molta gent l'utilitzi. Cada còpia de programa privatiu és una còpia menys de PL funcionant. Estendrem una cultura, uns coneixements i ajudarem a definir una "massa crítica" que farà que aquest model, si no majoritari, sí que sigui una alternativa amb prou pes.

ÀMBIT	PROGRAMARI PROPIETARI	PROGRAMARI LLIURE
Edició de text	Microsoft Word	Open Office 3 Write
Presentació de diapositives	Microsoft Power Point	Open Office 3 Impress
Fulls de Càlcul	Microsoft Excel	Open Office 3 Calc
Base de dades	Microsoft Access	Open Office 3 Base
Dibuix	Photoshop	Gimp
Navegador internet	Internet Explorer	Mozilla, Google Chrome?
Gestor de correu electrònic	Outlook Express	Mozilla Thunderbird
Reproductor multimèdia	Windows Media Power DVD	VLC Media Player (Videolan)
Sistema operatiu	Windows XP, Vista, 7	Linux en qualsevol de les seves distribucions: Ubuntu, Linuxat3, Debian

Crisi econòmica Resistència o submissió

TONI FERRER

GRUP PUJÓS X-ZONA BAIX LLOBREGAT

El dissabte 17 d'abril es va fer una de les Jornades de Formació del Moviment. Es tractava d'una taula rodona amb tres ponents: en Xavier Domènech, en José Iglesias i la Dolors Ollé.

Xavier, militant d'ACO i treballador d'una entitat financera, ens va explicar que la situació de crisi va començar l'any 2007 amb les hipoteques d'alt risc als EUA, que van produir una fallida de la banca que va afectar tots els països capitalistes per causa d'una especulació financera, sensació de prosperitat, bombolla immobiliària a Espanya, enriquiment i beneficis dels bancs. L'hiperconsum va donar lloc a un hiperendeutament dels països i de

les persones, i com a conseqüències a una crisi de confiança dels bancs cap als seus clients, la deslocalització i tancament d'empreses amb destrucció de llocs de treball i l'augment de l'atur.

José, militant d'ACO, va compartir com es va quedar a l'atur: l'empresa dedicada a fabricar accessoris d'automoció va fer un expedient de regulació (ERO) i ell va anar al carrer cobrant l'atur. Quedar-se sense feina va produir canvis en l'àmbit personal i familiar (menys ingressos, plantejar-se què fer...). I va pensar com començar a buscar feina als 53 anys, estudiant possibles sortides laborals: vigilant de seguretat, prevenció de Riscos Laborals, empresa de calibració (d'automoció). Va descobrir la importància de la formació, d'estar actiu i del boca a boca com a mitjans per trobar feina. A partir de la RV va descobrir noves persones i realitats i el sentit de l'esperança.

Dolors Ollé, professora de moral social i dret constitucional i membre de Cristianisme i Justícia, ens va ajudar a constatar que una altra manera de viure és possible, i que cal posar-nos nous reptes: com la militància econòmica, que vol dir ser responsables en què i per què consumim, la possibilitat de declarar-nos objectors de consciència (banca ètica). Deia la Dolors que davant de la situació de crisi no hem de caure en pessimismes, que cal apostar per l'austeritat com a actitud contrària al consumisme, i que hem de descobrir els dons de la gratuïtat, la senzillesa, i la generositat. Hem de crear espais on viure de manera alternativa, crear xarxes de solidaritat. El canvi ha de començar en la nostra vida interior i espiritualitat. La implicació social ha de fluir des de dins nostre, des de la confiança en la humanitat i la certesa que Déu ens empeny cap a l'acció.

Després de les tres exposicions, que van ser molt més riques del que es pot reflectir en un resum, es va establir un interessant debat on es van compartir vivències, punts de vista, i aclariments que ens van ajudar a la seixantena de persones assistents a aprofundir sobre aquest tema.

Jornada d'iniciació / adults

Què aporta ACO a una persona creient i compromesa?

JAUME GUBERT

RESPONSABLE DE LA COMISSIÓ D'INICIACIÓ

Aquesta és la pregunta que vam intentar contestar a la jornada d'iniciació a l'ACO del 18 d'abril. De fet aquesta jornada anava adreçada a persones que s'han incorporat fa poc a l'ACO i que no provenen de moviments juvenils, és a dir, persones que hem convidat a participar de l'ACO fruit de la relació de proximitat i d'amistat en la vida de cada dia. Alguns d'aquests companys ja formen part d'un grup de RdV de militants d'ACO. D'altres han començat un grup amb el suport d'un consiliari o de militants. Així doncs, en aquesta jornada es tractava d'explicar què pot aportar ACO a algú que ja té una experiència de fe i de compromís cristià.

La nostra presidenta, la Rafi, ens va explicar què és ACO, situant així el marc sobre el que havíem de reflexionar. A continuació, tres militants del moviment, en taula rodona, ens van explicar què els aporta l'ACO: el Joan Andreu, la Loli i la Francis, tres militants que reflecteixen la gran diversitat que hi ha en el nostre moviment, amb edats, compromisos i procedències diferents. Pel que fa a les edats, ens movíem en una franja de 39 a 65 anys. Quant al treball, empleat de banca, treballadora familiar i servei domèstic. Els compromisos, també molt diversos: sindicat i comitè d'empresa, associació de veïns, mare gran. Pel que fa a la procedència en el seu itinerari de fe i de compromís: la JOC, la parròquia, grups de joves. Situació familiar: amb nens petits, amb adolescents i amb mare i germana.

Tot i aquesta gran diversitat, la Loli, la Francis i el Joan Andreu van coincidir que l'ACO els està aportant molt en la seva vivència de fe i de compromís, en el seu sentir-se Església senzilla i en la seva opció de classe. Tots tres destacaven la RdV en grup, fins i tot la Francis va subratllar que el moment de la RdV és pròpiament un sagrament. La RdV conforma un estil de vida. Tots tres coincidien que no serien els mateixos sense la petjada de l'ACO en les seves vides. Tots tres

coincidien també en l'aspecte de comunitat de fe que els aporta l'ACO, de compromís amb la realitat, d'interpel·lació, de formar part d'un projecte més gran que no pas el del propi grup, de força per anar endavant, de referència per a l'educació dels fills, de sentir-se acollits i d'acollir, de respecte, de confiança, de suport en el seguiment de Crist, de poder posar la vida i l'Evangelí l'un al costat de l'altre.

Després d'un merescut descans, vam fer trobada per grups per compartir tots plegats les crides que ens sorgien a partir de les aportacions fetes pel Joan Andreu, la Francis i la Loli i d'aquest fragment de l'Evangelí: «Jesús pujà a la muntanya, va cridar els qui va voler, i ells anaren cap a Jesús. En designà dotze, als quals donà el nom d'apòstols, perquè estiguessin amb ell i per enviar-los a predicar, amb poder de treure dimonis. Els dotze que va designar són aquests: Simó, a qui donà el nom de Pere; Jaume, fill de Zebedeu, i Joan, germà de Jaume, als quals donà el nom de Boanerges, que vol dir «fills del tro»; Andreu, Felip, Bartomeu, Mateu, Tomàs, Jaume, fill d'Alfeu, Tadeu, Simó el Zelós i Judes Iscariot, el qui el va traïr.» Mc 3, 13-19

Vam acabar la jornada celebrant l'eucaristia tot compartint les crides expressades a cada grup.

Empezar de cero no es para tanto

DAVID GONZÁLEZ FERNÁNDEZ

RESPONSABLE DE LA DIÓCESIS DE MADRID

Empezar ACO en un lugar nuevo, de cero, sin referencias ni grupos antes, acojona bastante.

La decisión es lo primero: redescubrir todo lo que has aprendido y te han aportado, valorar qué es lo que quieres hacer ahora y ver en dónde puedes hacerlo. A nosotros nos salió ACO, con muchas dudas, recelos, miedos: ¿a dónde nos estábamos metiendo?, ¿qué suponía esto?

En Madrid, nos asustó porque lo nuevo siempre es desconocido y parece más fácil empezar con personas que ya conoces del mismo lugar. También teníamos muchas dudas con el proceso a seguir, con la soledad que te puedes encontrar, con el peso de la responsabilidad, el acompañamiento, en como podía reaccionar otra gente...

Cuando empezamos, aunque nos acompañó muy bien Javier Cámara, tuvimos una experiencia de soledad real y concreta, soledad que pasa por una crisis en la militancia adulta, de situarte de nuevo en la vida, de sacar lo que tienes dentro de ti, de no estar tan arropado como antes. Al equipo y a mí nos vino muy bien, pero hubo gente del equipo que le ayudó especialmente a crecer mucho y nos situó en unas claves de militancia nuevas, con la originalidad y autenticidad de antes, pero reforzados, más «nosotros».

Lo más complicado sin duda fue (y sigue siendo) el dar respuesta a la vida desde el evangelio, el hacer RdV con sinceridad y fidelidad. Empezamos haciendo más RdV de la que hacíamos en la JOC y nos tomamos muy en serio el hacerla bien, asumiendo los problemas familiares, de niños, trabajos, como una parte más de nuestra militancia, no como una limitación. No siempre es fácil, casi nunca, por eso es importante el tomarse en serio el espacio del equipo y ver que nos aporta cada reunión a nuestra vida y a la de los demás.

También es difícil el confiar en el Padre, no perder la esperanza. En una sociedad en que las microutopías de todos los días son los anuncios de la TV y la única esperanza posible pasa por

que te toque la lotería y tener más pasta, es muy sencillo caer en el desánimo y la desesperanza, en no confiar en los demás, en no creer como posible el cambio de la sociedad o en nuestra capacidad y condición como hijos de Dios, en la acción del espíritu. No estamos solos, pero tenemos que darnos cuenta y creérnoslo, y esto, hay que trabajarlo.

Nos ha venido genial un equipo de vida, de RdV, de vernos y enfrentarnos a la realidad, a nuestras actitudes. He descubierto muchas veces como, siendo un militante de recorrido, me tiemblan las piernas más veces de las que me esperaba, como tengo un corazón egoísta y burgués, como muchas veces soy cómplice de lo que tanto critico. El juzgar de la RdV suele ser un revolcón, pero también sales fortalecido, te lanza hacia adelante, hacia los demás, a cambiar todo lo que es contrario a la buena noticia.

Lo cierto es que empezar en un sitio de cero no es tan difícil. Hacer un proceso, sin pasos ni reuniones prefijadas de antemano, y dejar que en el equipo sea la vida la que marque el calendario y el quehacer, es una grandísima suerte. Hacer RdV es una grandísima suerte. Lo complicado es la vida, mantenerse, mirar a los ojos de tus compañeros, vecinos... y ver qué puedes aportar ahí; lo difícil es sonreír porque sí, aprender a ser feliz con menos o con casi nada y a vivir la vida haciendo cosas que realmente quieres hacer, aportando lo que puedas.

«Gracias, Padre, por el camino. Porque esto es para los pobres, los nadie, los menos. Gracias por estar aquí y habernos ayudado a empezar y a seguir, a cuestionarnos. Ayúdame a seguir sonriendo, como veo en muchos militantes de ACO y de otros lugares y a seguir comprometido, abierto, disponible, libre.

Ayúdanos a que ACO sea de los que no están, de los que más lo necesitan y acompañanos en todo este proceso.»

Muchos ánimos a los que empiezan, y ¡enhorabuena!

Sant Pau, avui

Jornada de Formació al Vallès Occidental

ENRIC MATEU - TERRASSA III

El passat 14 de març vam realitzar la Jornada de Formació del Vallès Occidental a la casa de la Sagrada Família de Rubí. Vam demanar al Cesc Cònsola (militant i consiliari de l'ACO) que ens parlés dels textos de Pau.

Mentre anàvem filosofant a l'entorn d'aquests textos, la canalla anava preparant una bateria de preguntes de Trivial sobre la Bíblia que els grans vam haver de respondre amb certes dificultats en més d'una ocasió. Vam poder fer participar, doncs, la canalla i vam tenir també l'estoneta de feina conjunta.

Evidentment aquestes trobades s'acaben amb un bon àpat a l'exterior i la tertúlia que fa que ens sentim comunitat.

Pel que fa a l'aspecte més teòric de la trobada, la xerrada va anar del següent:

En els evangelis sinòptics (per ex. Mt 25, 31-46) en el judici final les persones són jutjades per tal de decidir si són condemnades eternament o bé obtenen la salvació eterna. Sant Pau, en canvi, explica (1Co 3, 10-15) que no són jutjades les persones sinó els seus actes.

Pau s'adreça a comunitats no jueves i ha de regular-les, ho fa a través de les seves cartes. Ho fan sempre en un context estructurat entorn a una pregunta més àmplia o d'altre ordre: quina és la transformació que l'home ha d'esperar de Crist.

La clau d'interpretació ha canviat envers el sinòptics. El terme «Regne» ha desaparegut, així com el lloc central dels «pobres». Els «pecadors», ja no apunten, com a terme, un ròtol ideològic amb el que es designa a un grup social determinat, d'aquí que tot el sentit inesperadament favorable d'aquesta paraula en el missatge de Jesús desapareix en Pau. Pau utilitza una altra clau interpretativa, els conceptes: pecat, gràcia, justificació, llei, home interior, llibertat i altres termes ens fan pensar que la clau interpretativa és l'antropològica o existencial. Podem dir tranquil·lament que la concepció antropològica de Pau mereix el nom d'humanisme. Podem parlar de la cristologia humanista de Pau.

El concepte antropològic o existencial en Pau s'obre a la causalitat històrica i política pel seu

propi dinamisme intern i per la seva fidelitat al Jesús dels evangelis¹.

La Llei i les obres de la Llei en principi estan posades per ser una guia, però els homes tot ho capgiren i faran d'elles un instrument inhumanitzador, cauran en mans de la carn i seran instrumenten de pecat en tant que no humanitzaran les relacions entre els homes.

En la mort i la resurrecció de Jesús, Pau hi veu el triomf de la vida sobre la mort i per aquest únic fet Déu en fa una declaració de justícia. Déu ens declara justos tot hi sabent del nostre pecat que radica en la carn. Som carn i això ens lliga de tal manera que ens impedeix avançar (Rm 7), però tenim un instrument que ens pot ajudar, és la FE, la qual cosa no ens fa millors que els que no creuen. Déu és conscient de les nostres dificultats i ens declara justos, ens ha estimat tant que ens declara justos, nosaltres per la Fe, que es concreta en aquesta experiència de Jesús, la del seu amor, serem capaços de construir el seu projecte perquè estimem els altres.

La FE es concreta en:

- Esperança
- Esperança dipositada en un futur i un futur que superi la mort
- Viure amb una actitud determinada (estimar)
- La mort anul·laria aquesta actitud, si no hi hagués algú que sostingués aquesta persona i el seu projecte

Pau, malgrat tot, és acusat (sense motiu?) de pessimista perquè dona a entendre (Rm 7) que amb la ment volem servir la llei de Déu, però amb la carn servim la llei del Pecat.

Però Pau proposa un concepte diferent al del càstig/premi: diu que el que ens declara justos són les obres de la FE i no les obres de la LLEI. Per tant, suposa un canvi en els plantejaments morals: no hem de mirar el que és lícit sinó el que és convenient en la línia de l'estimar. Estimant ens humanitzem.

¹ Recomanacions d'obeir les autoritats o en el seus consells als esclaus de pertànyer com a tals.

Zona Besòs formació

El món cooperatiu, una alternativa a les autopistes del gran consum

JOAN ANDREU PARRA

GRUP LA GUARDERIA - ZONA BESÒS

El passat 20 de març vam organitzar a la Zona Besòs una jornada de formació sobre les cooperatives de consum ecològic com una resposta ciutadana a les formes convencionals de consum, que intenta promoure la compra local, respectuosa amb el medi i promovent les relacions humanes. Per il·lustrar-nos sobre el tema vam comptar amb la Paloma, productora de la cooperativa l'Alzina, de Moià, i amb el militant Xavier Pegenaute, president d'una cooperativa de consum de Poble Nou.

La Paloma és pagesa sobrevinguda i amb el seu company i una altra persona s'ocupen de conrear una finca d'una hectàrea on produeixen fins a 24 productes diferents (bàsicament hortalissa) i de cuidar el bestiar (30 cabres, 1 truja i 40 gallines). Estan subministrant cistelles de verdura fresca, làctics i pa a unes 30 famílies. La Paloma ens va donar també el testimoni de l'austeritat: la finca que conreen no és de la seva propietat, els l'han cedit a canvi de rehabilitar un mas enrunat; deliberadament no volen créixer ni fer inversions a l'explotació agrària que els portin a endeutar-se; el sou que cobren (500 €) és pràcticament de subsistència i fan servir molt els intercanvis.

Val a dir, però, que la Paloma va destacar la duresa d'aquest ofici, ja que es fa horari de sol i has de tenir una certa vocació: de fet, en els 15 anys que fa que s'hi dediquen, per casa seva hi han passat 16 ajudants diferents.

Va fer un esment especial de la participació i la confiança dels cooperativistes: han de decidir què hi volen plantar i veure si és adequat a les condicions del clima, també s'han d'assumir riscos en cas de voler fer proves amb nous productes. Tirar endavant amb aquest tipus de producció comporta tornar a fer el que feia el pagès de sempre: completar tot el cicle, sense utilitzar adob químic (per això utilitzen els fems dels animals) ni insecticides per eliminar les plagues, recuperar varietats antigues de llavors o respectar els ritmes de temporada (per exemple, a partir de novembre i fins al maig no hi ha tomàquets i el que fan és utilitzar el que han fet en conserva).

El producte de l'Alzina no va a càmera i es prepara en cistelles cada dues setmanes a l'hivern i, de maig a gener, cada setmana. Les cistelles són tancades amb 11-12 productes i sempre es cobra el mateix, 15 €.

Una cooperativa al Poble Nou

En Xavier va indicar que ells recorren a un agricultor ecològic del Maresme, que té una finca de 6 hectàrees i ocupa 10 treballadors. La relació amb l'agricultor és més llunyana que en el cas de la Paloma i se li adquireixen 36 cistelles, que també distribueix al mercat i a altres cooperatives.

Aquest pagès del Maresme no té fruita, però té connexió amb pagesos de Lleida i la facilita. Com a avantatges es va destacar que a l'eliminar intermediaris, el pagès obté un preu més just pel seu producte, tot i que al consumidor final li pot representar un cost una mica superior a l'habitual, però com a contrapartida es tornen a recuperar els sabors i olors d'abans.

Es va recordar que una cooperativa és una empresa de propietat conjunta, amb funcionament democràtic i sense afany de lucre. Les cooperatives es van formar abans que els sindicats i responien a la necessitat dels obrers d'ajuntar-se per resoldre problemes. Hi ha una gran potència d'aquest moviment a Espanya i especialment a Catalunya (el 67% de les cooperatives estan concentrades a Barcelona).

Pel que fa a la cooperativa d'en Xavier, les 36 persones que en formen part s'han compromès a dedicar 2 hores cada mes i mig a tasques com preparar cistelles, fer la facturació o compres. Això genera una dinàmica de compromís mutu i compartir molt interessant, tot i que a vegades algunes persones no tenen aquesta dedicació.

Podeu ampliar més informació a la xarxa:

<http://www.reseau-amap.org/>. Federació d'associacions franceses que es dediquen a promoure una agricultura biològica tot posant en contacte el productor amb el consumidor final.

Trobada de responsables

Revisió de vida conjunta sobre la responsabilitat Afrontem les dificultats amb Jesús

JAUME GUBERT I ALBERT MARÍN

ZONA BAIX LLOBREGAT

Enguany la jornada de responsables, celebrada a Begues els dies 6 i 7 de març, va esdevenir un temps fort de reflexió i de bona convivència per al grup, bastant nombrós, de responsables que hi vam participar.

El treball d'en Jesús Lanao ens va ajudar moltíssim a anar a fons en el tres treballs per grups sobre la responsabilitat al moviment, concretats en els tres passos de la Revisió de Vida (RdV) i que per la seva importància us oferim en aquest resum.

VEURE

– Molts militants en el si dels seus grups tenen una percepció del moviment com una cosa que no els concerneix, que no va amb ells, que fins i tot els «molesta», no entenen la «moguda» del moviment.

– Hi ha també gent que no se sent de l'ACO però en rep l'aportació.

– La major part de la militància «consumeix» ACO, però els costa molt aportar-hi.

– A la RdV costa molt arribar a l'actuar.

– Costa molt trobar responsables malgrat que es faci mínimament bé la RdV.

– Hi ha pocs responsables voluntaris.

– Quan ets responsable trobes la riquesa i la diversitat del moviment: s'hi aprèn molt, la teva visió s'amplia, aprens a ser sensible, fins i tot a ser humil.

– Costa traspassar el contingut i el fons de les reunions de zona i de moviment a l'equip. No sempre hi ha receptivitat.

– Hi ha temes tabú: un és l'economia.

– A vegades ens quedem en un fals respecte i no ens qüestionem.

– A vegades a la roda de fets costa trobar petits fets.

– Fa l'efecte que valorem més les responsabilitats quan aquestes es donen fora del moviment.

JUTJAR

Es va treballar per grups:

– Mc 1, 1-11: Déu encomana públicament a Jesús la missió.

– Lc 4, 16-21: Jesús se sent cridat i enviat.

– Jn 13, 1-17: Jesús servidor.

– Jn 10, 1-16: Jesús dona la vida per les ovelles.

– Lc 24, 1-35: Jesús acompanya el camí, i ajuda a entendre i a viure.

ACTUAR

– Reconduir el grup en comptes de deixar fer.

– Servei, no càrrec.

– Recolzar-nos uns responsables als altres a les nostres trobades i reunions.

– Formar-nos.

– Saber-nos aturar a reflexionar i pregar.

– Prendre's les coses amb serenor.

– Transmetre la vivència de la responsabilitat als nostres companys d'equip i de moviment.

– Estar més atents a la gent del nostre grup.

– Engrescar els militants a assistir a actes de moviment tot i que els domini la mandra. S'ha de donar una visió de moviment engrescadora i que notin que la necessiten.

– Recuperar la vivència de fons com a responsables: crida – vocació – missió.

– Quan calgui buscar nous responsables acostumar-nos sense complexos a assenyalar persones concretes que poden fer aquest servei, proposar-los-hi.

– Revisar la responsabilitat en el grup.

– Deixar la responsabilitat quan s'ha acabat el temps.

– Establir la rotativitat del servei de responsable en el grup de RdV.

– Les possibles limitacions de la persona no han d'impedir que pugui desenvolupar la responsabilitat, amb les ajudes corresponents.

– Aprofundir en els temps forts.

– Apropament als militants.

Quaresma en clau carmelitana

ENRIC MATEU PALAU

GRUP TERRASSA III-ZONA DEL VALLÈS OCCIDENTAL

Els dos grups d'ACO de la parròquia de la Sagrada Família de Terrassa hem estat de recés amb la comunitat de monges Carmelites Descalces de Mossèn Homs.

La germana Anna Maria ens ha fet una xerrada per introduir-nos en la Quaresma, com viure-la. S'ha centrat en la vida de la seva fundadora Santa Teresa de Jesús. No ens ha volgut parlar dels tòpics del dejuni i l'almoïna sinó en com podem fer d'això una purificació de la persona, treure de dins tot el que no és de Déu per arribar al Càntic Espiritual com va fer Sant Joan de la Creu. La seva intenció ha estat la d'animar-nos per poder viure la Quaresma. Ha parlat del llibre dels Proverbis i de la Primera Carta de Sant Pau als Corintis, com a textos que inviten els creients a preparar-se per arribar a la Pasqua.

Ens ha parlat de la pregària com a mitjà de relació amb Déu, posant l'exemple de Santa Teresina que parla de la pregària com a impuls, mirada i crit del cor. Després a través de la vida i exemple de Santa Teresa ens ha introduït el tema de l'amor a Déu i de Déu dient que fa que la nau de la nostra vida vagi avançant per les rutes de Déu. Ha conclòs la xerrada dient-nos que és en la relació amb Déu on les persones desenvolupem totes les nostres possibilitats, és l'oració qui hi porta.

Invitació a la reflexió:

- Quin sentit i quina importància dono actualment a la Quaresma?
- Quines són les actituds que em demanen un canvi?
- Quina importància dono a la pregària en aquest temps quaresmal?

De Pontons a Prades, passant per...

Setmana Santa 2010

CESC CÓNSOLA I ÀLVAREZ

GRUP PALET-ANGLADA

ZONA DEL VALLÈS OCCIDENTAL

Altre cop ens hem trobat, els que hem desitjat fer-ho, els militants i algunes persones més que han vingut invitades. I tots plegats hem viscut, com deia un dels participants de la trobada, cada u des de la seva situació particular, el seu moment de vida, aquesta experiència de la mort i resurrecció del Jesús crucificat.

Se'm va encarregar que fes quatre ratlles sobre les meves vivències d'aquest any. Ja fa molts anys, així com 25, que he anat participant d'aquesta trobada de Moviment, des de Pontons fins a Prades passant per Poblet i Vilanova de Sau. Us he de dir, però, que ja espero amb ànsia la propera, perquè allà tornarem a fruit de les nostres companyies i conviurem aquells moments, els del Jesús mort i els del Crist ressuscitat, amb la intensitat que mereix la cita, ella ens convida.

Cada any tenim un lema, el de la campanya, aquesta any: «Pasqua, una crida a la solidaritat», i una estructura que ha anat canviant mínimament. Em recordo del primer any meu allà a Pontons, tal era la intensitat de la vivència que encara que despullats d'ornamentació (cants, tallers, esplai...) vivíem amb joia aquella riquesa que ens aportava i segueix aportant l'experiència. Varen venir altres temps, Jobac i Joc van injectar persones al moviment ACO que vivien l'experiència del Jesús Mort i Ressuscitat acompanyant-la de noves formes i estructures viscudes en aquests moviments juvenils. La riquesa dels cants en totes les celebracions, la profunditat dels tallers, les ponències... la gresca i més tard l'esplai varen ser la seva gran aportació al Moviment.

Explicar tantes coses, podria, 25 anys, una vida. Records de moltes persones que ja no hi són, però que han deixat una petjada important en la meva concepció de la vida. Aquesta Setmana Santa recordava tot això, juntament amb la celebració de la mort i resurrecció de Jesús. Recordava com el camí de Jesús-Crist l'anem recorrent tots nosaltres en el seu seguiment, conscients o no d'ell. Les teologies, portades de la mà per les diverses esglésies, o, les diverses concepcions del que hauria de ser l'única Església o Comunitat de persones que d'alguna manera anhelaven ser-ho, han de fer possible que

els homes siguin capaços de racionalitzar i viure amb goig aquesta manera d'entendre la vida. Jo confesso creure que l'experiència de Jesucrist és l'experiència de l'home, de tot home i en la mesura que descobrim això, ens descobrim vius en les diverses morts. Jesús ens precedeix i la nostra vida se'ns il·lumina, en el camí descobrim tots aquells que com nosaltres recerquen un sentit a la seva vida.

He gaudit de la companyia d'aquell que tenia al meu costat, tant se val la seva condició, edat i valentia. He gaudit de la ponència, dels tallers, de les excursions i de totes i cada una de les celebracions i vull donar les gràcies a tothom perquè sense saber-ho, potser, hem compartit de veritat els neguits i la joia, o no, de viure'ls.

Gràcies per aquest nou dia,
i per tots els altres de la meva vida.

Els que ja he viscut,
i els que encara he de viure,
que tu ja saps,
però, que per a mi resten amagats,
un Misteri: Tu, jo i la vida.

Gràcies perquè m'has ensenyat a aprendre,
aprendre el que és la vida.

He après amb Tu
a observar-la
i a escoltar-la,
a asserenar -me
i a fruit-ne.

Gràcies perquè he après amb Tu a descobrir l'altre,
en els seus neguits, alegries i problemes
que en definitiva són els meus,
millor portats amb la teva companyia.
Perquè tu, Jesús, ens precedeixes en la vida,
i en el teu seguiment, descobreixo,
la joia de viure-la, la vida.

14 d'abril de 2010
Terrassa, Vallès Occidental

Mojo picón contra la crisi

Experiència canària del Primer de Maig

PEPE BAENA

DELEGAT DE PASTORAL OBRERA DE TERRASSA

La vida et dóna sorpreses i també et deixa la boca picant com si fos un mojo picón. Així em va passar a mi enmig de l'any pradosià. En unes hores vaig passar de l'ambient tranquil i místic d'Àvila al clima suau i volcànic de Gran Canària. Una convidada de fa temps dels militants de la JOC de Canàries va servir per fruit de la celebració reivindicativa dels moviments apostòlics (HOAC i JOC) del Dia Internacional del Treball.

A l'aeroport m'esperava l'Àngel, el consiliari capellà de la JOC de les Illes Canàries. Feia molt que no el veia i l'abraçada va ser un signe sincer de comunió en el Crist Obrer que ens unia. Pràcticament, sense assaborir la brisa de la mar, vam anar a participar de la vetlla de pregària que organitzava la Pastoral Obrera de Gran Canària.

Començava a les 20h a la parròquia de la Immaculada Concepció del barri de Jimanar del poble de Telde (cap al centre de l'illa). «Un barri obrer molt marginal on s'observava que la crisi està fent de les seves», em comentava el rector de la parròquia. I «que molt a prop del 50% dels joves de les Canàries estan a l'atur», afegia Tana, militant de la JOC. Des del primer moment em vaig sentir acollit. És veritat, l'esperit de la Pastoral Obrera no té fronteres ni mar que la separi de qualsevol agermanament de treballadors i treballadores.

Unes diapositives amb una música del Nepal de fons anaven recordant que la vetlla d'oració estava enfocada a tantes víctimes dels accidents laborals. Uns cants, uns testimonis, un text de l'Evangeli, encendre una espelma per cada víctima coneguda, unes pregàries preparades i espontànies van fer possible crear un clima de meditació i reflexió a les 40 persones que ens vam aplegar en aquell indret significatiu.

Més tard, tothom va tenir l'oportunitat d'allargar la convivència amb un pisolabis. Allà vaig conèixer l'Alicia, que és la delegada de Pastoral Obrera de la diòcesi de Gran Canària.

El següent extracte d'un parenostre cantat durant la vetlla m'ajuda a expressar el que vaig viure amb aquells militants canaris:

Padre nuestro que sudas a diario
en la piel del que arranca el sustento.
Que a ninguno no le falte el trabajo.
Que el pan es más pan cuando ha
habido esfuerzo (bis)
Padre nuestro que no guardas nunca
contra nadie venganza o desprecio,
que te olvidas de ofensas y agravios.
Y pides que todos también perdonemos (bis).

L'endemà, a les 9.30h, vam quedar l'Àngel i jo amb els militants a la seu de la JOC de Las Palmas de Gran Canaria (al nord-est de l'illa). A les 11:00h començava la manifestació que organitzava UGT i CCOO. Desgraciadament, passa igual que a Barcelona: no hi ha una manifestació unitària. El sindicat Intersindical i altres col·lectius anaven a la seva una hora més tard.

Els i les militants de la JOC amb un bon grup de joves en connexió anaven disfressats de diferents oficis en atur amb una nota reivindicativa a l'esquena. A mi em va tocar ser un professor d'educació física que buscava desesperadament una escola per impartir classe i no deixava de molestar les consciències amb una pilota de basquet.

En definitiva, la idea era de fer una tómbola per donar un lloc de treball a un aturat/da. Quina il·lusió! I, sobretot, provocar la gent que circulava en aquella hora d'un dissabte festiu.

Durant la manifestació –no hi havia gaire gent–, vam tirar un carro, preparat prèviament pels joves, en què es veia la piràmide del món laboral. Al damunt els empresaris i els funcionaris, enmig alguns treballadors que tenen la sort de treballar i a sota els aturats. També unes pancartes i uns tambors van trencar el silenci pels carrers de Las Palmas.

També durant el trajecte es repartien als joves que passaven pel carrer una carta de baralla espanyola amb una explicació del que és la JOC i el Primer de Maig amb unes paraules de Cardijn:

«Els joves no poden sentir que sobren, que no hi ha lloc per a ells. Els joves han de sentir que el país y el món els necessiten. Quan els joves veuen que no tenen futur, quan no tenen perspectiva d'una llar, d'una família, d'una situació, es desanimen o es rebel·len...»

Vam acabar aquesta jornada de reivindicació amb un dinar de costelles i embotit amb la JOC i la HOAC. Vaig veure que la JOC té un present amb futur: uns vuit militants (Saúl, Janira, Nure, Nacho, Tana, Hilde, Jessica, Gerardo) que acompanyen uns 80 joves de connexió i dos consiliaris (Bene i Àngel). I els 40 militants de la HOAC que els recolzen en la lluita per un món obrer impregnat del mojo picón de l'Evangelí.

Acabo recordant aquesta versió d'una cançó dels pallassos de la tele, que vam cantar a la manifestació, pensant en el circ que algunes vegades es viu en el món laboral:

Hola, don Pepito,

Hola, don José.

¿Pasó usted por el paro?

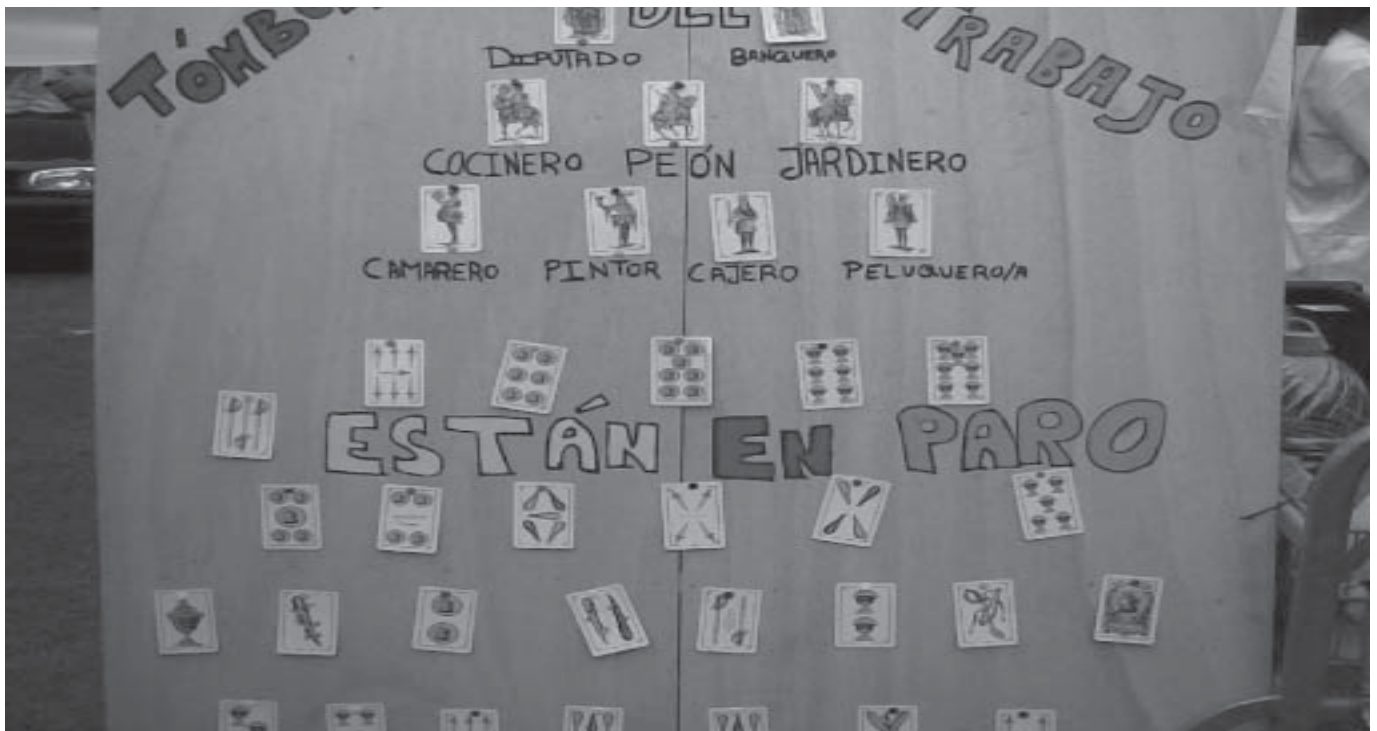
Por el paro yo pasé.

¿Vio usted un trabajo?

El trabajo no lo vi.

Adiós, don Pepito.

Adiós, don José.

ARTICLES D'INTERÈS

Darrerament ens hem trobat a la redacció del Butlletí diversos articles que no hem pogut publicar. En alguns casos perquè són massa extensos, d'altres perquè tenim una informació repetida, etc. Però volem que tots ells arribin a tots els militants i que els pugueu llegir. Per tant hem decidit obrir una secció nova a la pàgina web de l'ACO: Articles d'interès. De moment els que hi ha són: Una vella anomenada Església (de Víctor Codina, sj), Estudi d'Evangelí grups Marges i Collserola, Les paelles de l'Enric (Grases), Meditació sobre una immigrant (de Víctor Codina, sj), Pobresa evangèlica (del Moviment de Treballadors Cristians de Cuba).

L'enllaç és: <http://treballadors.org/aco/articulosdinteres.htm>

Parlem amb...

Maena Juan, assistent social, teòloga i defensora dels drets dels treballadors

«Avui, molts de sindicats són corporativistes i només demanen pujades econòmiques»

TON CLAPÉS

GRUP RODALIES - ZONA MONTSERRAT

Maena Juan és una referència en els ambients cristians i obrers de Mallorca. Assistent social, fou fundadora de Mar 6 (escola de formació social) i membre d'una generació de creients i treballadors que en els anys 60 i 70 van posar els fonaments de la lluita per la dignitat i la defensa dels drets laborals dels treballadors de l'hostaleria de Mallorca.

Ara té 78 anys. «Està jubilada, que no aturada», com deia en Xavier Delgado en un Butlletí anterior. Estudia teologia on-line a la Universitat de Sevilla i té encara «una vitalitat infinita». Les seves reflexions i opinions les podeu trobar a <http://www.mar6.es/>

Hi ha teòrics que diuen que la classe obrera ja no és el que era i que ara, tot i que continua havent-hi treballadors, ja no és el mateix i que s'han perdut molts valors pel camí. Com ho veus?

Crec que les coses han canviat molt. Avui tenir treball és una riquesa. Hauríem d'ampliar el concepte de treballador/a per ciutadà/na. Els sindicats haurien de preocupar-se per les persones aturades i per les immigrants. Fa falta formació dels treballadors/es cap a una solidaritat. Avui, molts de sindicats són corporativistes i només demanen pujades econòmiques.

Has conegut i viscut amb la immigració dels 60. Estem repetint errors amb els immigrants actuals?

Abans la immigració era més vinguda del mateix Estat espanyol. Ara els moviments migratoris són internacionals. Els immigrants/es

actuals tenen menys drets i es consideren menys necessaris o només per als treballs considerats d'inferior categoria. Crec que falten iniciatives solidàries (habitatges dignes, igualtat en el treball); a vegades els propis treballadors que fa anys havien viscut problemes semblants, ara no els consideren drets per als qui consideren més rivals que companys.

Vas ser una de les impulsores de l'ACO a Mallorca a principi dels 80. Com recordes aquells moments i com has vist l'evolució del moviment en aquests trenta anys?

No en vaig ser impulsora, només col·laboradora, ja que el meu treball era més polític i sindical. Els membres de l'ACO que conec em semblen persones molt compromeses dins la realitat actual i que es prenen seriosament els seus compromisos cristians. Els consiliaris que conec els considero dins la línia més renovadora de l'església mallorquina.

També has impulsat el col·lectiu «creients i feministes». La igualtat de sexes a l'església és una lluita perduda?

En el Maig del 68 els manifestants deien: «sigues realista, somia l'impossible». Crec que cap lluita mai no s'ha de donar per perduda. Si no en veiem nosaltres els resultats, hem de fer possible que altres, més tard, gaudeixin dels resultats. Cada vegada hi ha més teòlogues feministes i dones més conscienciades. La trista realitat és que les institucions eclesiaístiques de tot signe són les que menys tenen en consideració els drets de les dones.

L'estiu del 2009 vas dirigir uns exercicis espirituals als companys de l'ACO de Mallorca. Entre altres coses, vas parlar del llenguatge i vas posar d'exemple que les eucaristies, que inicialment eren una festa i un moment de trobada, ara són, quasi sempre, celebracions ritualistes i esmorteïdes. Cap on hauríem de tendir?

Hauríem de ser persones valentes i dir en privat i en públic que el llenguatge sacramental i de les Eucaristies està caducat i que els signes no responen a les realitats que volen significar. Però també hem de canviar els continguts, perquè les nostres creences no poden ser estàtiques sinó dinàmiques. Tornar al sentit de la Eucaristia com a celebració d'acció de gràcies, de festa i memorial, en lloc de sacrifici d'expiació o com a ritual de compliment obligat, o com a mèrit per treure ànimes del purgatori, per posar algun

exemple. Hem de ser persones creatives i presentar alternatives de celebracions, partint dels esdeveniments que vivim o es viuen en el món, amb signes nous i llenguatge entenedor. Fomentar el sentit de festa i fer participar els nostres cossos i sentits en les celebracions, i no només les paraules racionalitzades.

En la teva trajectòria també has optat per la militància política. En uns temps com els actuals amb la credibilitat dels partits sota terra, continua essent una opció vàlida?

Mentre no tinguem altra cosa, crec que hem de votar pel menys dolent o el més útil, segons l'opció que facis. Crec que unes persones poden optar per canviar les institucions polítiques o sindicals des de dintre i altres anar als moviments ciutadans més contestataris en contra d'una política a les ordres d'una economia europea i mundial injusta que és la que comanda.

Col·laboracions

Els militants desconeguts

Josefina Cajo Ribera, qui era?

JAUME RIBAS I MANOLITA OLMO
GRUP RIERA - ZONA BAIX LLOBREGAT

Pel nostre moviment hi han passat cents de militants. Per a molts, avui són desconeguts i a ells els devem molt. Un exemple d'aquests militants desconeguts són el matrimoni format per en Jaume Gallart i la Josefina, antiga militant de la JOC i l'ACO, que va morir el 10 de febrer. Ells són un bon testimoni d'entrega i dedicació als altres. Nosaltres vam coincidir amb ells en els primers grups de l'ACO fent Revisió de Vida.

La Josefina i en Jaume vivien a la "falda" de la muntanya de Barcelona on havien construït, a base de cops, com ens explicaven ells mateixos, pisos sense comunicació, sense botigues, sense dispensari, abandonats en el no res. La Josefina i en Jaume van ser conscients que aquesta situació no es podia acceptar de cap de les maneres. Van començar creant un centre que recollia les aspiracions de tots. Van ser uns dies de molt patiment i lluita... alhora que van tenir la fortalesa i valentia d'adoptar tres fills, una nena i dos nens, ja que no podien tenir-ne. Avui, aquests tres fills ja s'han fet grans. Van dedicar temps a acceptar responsabilitats dins l'ACO i aquestes els exigien molt temps, però volien ser fidels a l'Evangeli.

Gràcies, Josefina, pel teu testimoni, i pel de tants militants desconeguts a qui devem tant perquè han deixat una empremta en nosaltres i en el moviment.

A l'enterrament hi havia alguns d'aquests militants desconeguts.

Gràcies, Josefina!

Monseñor Óscar Romero vive

GRUP BADIA - ACO VALLES OCCIDENTAL

Hace unos meses, Carlos, el marido de Ana Luque, una militante de nuestro grupo, recibió un mensaje desde las comunidades eclesiales de base de El Salvador, recordándonos que pronto se conmemoraría el 30 aniversario de la muerte de monseñor Óscar Romero y nos proponían realizar algún acto para recordar este hecho. Carlos nos lo dijo en el grupo y comenzamos a pensar qué era lo que podíamos hacer para esa fecha.

Finalmente para recordar a monseñor Romero se hicieron varios actos; en Badia del Vallès se celebró la misa por la paz del 31 de diciembre, recordando su vida y su obra, y durante el mes de abril, el día 24, coincidiendo con la fecha de su muerte, se celebró una plegaria en la Parroquia de Can Rull, en Sabadell. El último de los actos, fue el pasado 8 de mayo, en el teatro de los salesianos de Sabadell, donde se interpretó la *Cantata de la Terra sense mal*, de Pere Casaldàliga.

Los objetivos que desde el grupo nos propusimos para el día 8 de mayo eran, además de conmemorar la muerte de monseñor Romero y el de acercar su persona a gente que quizás no asistiría a una plegaria, o a una misa, el de tener presente a otras personas que como Óscar Romero habían luchado o luchan por la dignidad y el respeto a las personas.

Junto a la *Cantata de la Terra sense mal*, interpretada por la Coral Primavera per la Pau, pudimos disfrutar de otras canciones: fragmentos de la *Cantata de Santa María de Iquique*, de la *Misa Campesina*, de Bruce Springsteen, Lluís Llach... más una presentación de la vida de monseñor Romero y una parte de su última homilía, en la cual denunciaba la represión que sufría el pueblo salvadoreño y la violencia con que el ejército los trataba. Esa homilía contra la represión del pueblo fue la que provocó su muerte.

Estamos muy contentos con la participación de la gente, ya que al acto asistieron unas trescientas personas, y aunque muchas de ellas eran de nuestras parroquias, amigos y gente de ACO de otras zonas, también asistieron personas que no pertenecían a estos colectivos. Todos salimos contentos con lo que allí se vivió.

Para finalizar el acto se leyó un mensaje de esperanza. Su vida y su obra nos dan un motivo para seguir actuando por la justicia y la dignidad humana. Su palabra todavía hoy tiene vigencia.

**30 Aniversari
de la mort de
Mons. Oscar Romero**

**La seva veu
segueix viva**

**Cantata de la
Terra sense mal
de Pere Casaldàliga**

Coral Primavera per la Pau

8 de maig 2010 a les 19 h.

TEATRE SALESIÀ (Passeig de Sant Oleguer, 3 Sabadell)

"Toda persona que lucha por la justicia...
... está trabajando por el Reino de Dios"

Organitzen:

preu col·laboració: 5 €
Per aforament limitat
millor reservar l'entrada
al telèfon 93 726 31 92

De la lógica del bienestar a la lógica del servicio

SÁBADO, 15 DE MAYO DE 2010

ACO CÓRDOBA

Vivimos en la lógica del bienestar. Toda persona busca, ante todo, su bienestar. Y cualquiera dirá que eso no es malo, que en el mundo no estamos para sufrir. El problema es que dos de cada tres personas en el mundo malviven, no por haber tenido mala suerte, o por ser menos inteligentes o menos capaces para desarrollarse, sino porque el reparto está mal hecho y la brecha entre las personas ricas y las pobres aumenta a gran velocidad, y eso sí es malo.

Quizá el error esté en el concepto que tenemos de bienestar. El nuestro es un bienestar basado en el consumo. O sea, que bien está quien más consume. Los lemas de esta lógica del bienestar podrían ser: "nadie sin su mp3", "nadie sin su ordenador", "nadie sin su móvil", "nadie sin su televisión", "nadie sin su coche", "nadie sin sus dos o tres viajes al año, si es en avión, mejor"... la lista es eterna. Pero, ni esto es bienestar, ni es extensible al conjunto de los seres humanos.

Esta lógica es injusta con la gran mayoría de las personas y con el planeta. Genera guerras por recursos –8 millones de personas muertas en el Congo a causa del coltán de móviles y portátiles, o el medio millón de muertos en Irak por el petróleo–, precariedad y explotación laboral, hambre y pobreza, devastación del medio ambiente –tala masiva de bosques, mares contaminados, cam-

bio climático, agotamiento de los recursos...–, todo para mantener un nivel de producción y consumo que, lejos de provocar bienestar, nos deshumaniza.

Los militantes de la Acción Católica Obrera de Córdoba sentimos la llamada a ser responsables y solidarios en esta sociedad consumista. Nuestra fe en Jesús de Nazaret y nuestra identidad de clase obrera, nos empujan a buscar un modo de vida más sencillo y austero, más solidario con quienes nos rodean, cambiando la lógica del bienestar por la del servicio. Como Iglesia que somos, nos sentimos implicados en la tarea de construir un mundo más justo en el que la dignidad que las personas tenemos por ser hijas de Dios, prevalezca por encima de cualquier interés económico.

Descubrimos los signos del Reino de Dios en muchas personas y organizaciones que viven desde esta lógica del servicio y se plantean estilos de vida alternativos, austeros, que apuestan por el comercio justo, la banca ética, el compromiso en parroquias, asociaciones, sindicatos, partidos políticos... que buscan y difunden información alternativa, que viven la espiritualidad encarnada en la vida concreta de los barrios... Todas estas realidades nos llenan de esperanza y nos animan a seguir luchando por fomentar una sociedad menos consumista y más solidaria.

La experiencia de la riada

ELENA MONTES GUERRERO

GRUP CORDOVA I - DIÓCESI DE CORDOVA

El pasado 23 de febrero de 2010 por la mañana temprano nos llegan noticias de alarma de posible crecida del río Guadalquivir y al rodear éste el pueblo de Encinarejo estamos dentro de la posible zona afectada.

Entre la confusión de no saber muy bien lo que está pasando, nos ponemos manos a la obra y cada uno va aportando ideas para evitar un posible desastre. Desde el Ayuntamiento vamos averiguando teléfonos para avisar rápidamente a los vecinos que viven en las cercanías del río, incluso acudimos al centro médico para que nos echen una mano con

vecinos que no aparecen en el padrón, sin dudarlo nos facilitan esta tarea. Se redacta un bando urgente y se reparte casa por casa para advertir a todos.

Hay que ponerse a tapiar puertas y ventanas de casas que tienen el agua demasiado cerca y nadie duda en ponerse manos a la obra. Luisillo, que trabaja en una empresa de construcción, carga rápidamente su furgoneta de yeso y ladrillos y se va a socorrer a sus vecinos, dejando a unos compañeros suyos tapiando su propia casa que al final es una de las afectadas.

Antonio, que es un albañil, muy cercano a la oposición política del actual equipo de gobierno, rápidamente se va también al tajo y colabora a tabicar casas, cosa que luego valora su oposición diciendo: «Si Antonio no hubiese tabicado mi casa, incluso las rejillas de los respiraderos, el agua hubiese entrado en ella.»

Pasadas un par de horas, ya empiezan a llegar vecinos afectados al Ayuntamiento. En sus caras se refleja la desesperación, impotencia e incertidumbre de la repercusión que tendrá esto.

Tras una jornada laboral bastante intensa, y sin pensar si quiera en almorzar, algunos de los trabajadores del Ayuntamiento no dudan en estar disponibles para todo lo que haga falta. Se decide abrir las oficinas del Ayuntamiento durante todo el día ininterrumpidamente. Se avisa al taxista para que con su megafonía dé las últimas noticias a los vecinos y se decide pedir personas voluntarias para echar una mano en lo que haga falta.

Después del aviso por megafonía, los vecinos se ponen inmediatamente en marcha, algunos se van directamente a las zonas afectadas. Otros, incluso personas mayores, pasan por el Ayuntamiento ofreciendo habitaciones, camas, mantas, etc. Creamos así una lista de voluntarios que han estado durante todos estos días dispuestos a ayudar en todo momento, algunos incluso pidiendo permisos en su trabajo, otros comprando de su propio bolsillo material de limpieza como cepillos, botas de agua, etc., otros cocinando para los que voluntariamente están trabajando por los demás.

Durante la primera noche y los días siguientes, las zonas de crecimiento del río son un hervidero de personas que pasan por allí preocupados por lo que está pasando, dispuestos a prestar su ayuda o tan solo a acompañar a aquellos que desde lo lejos observan como el río no para de crecer y sus casas, sus recuerdos, sus animales, etc. se encuentran en medio de una especie de playa.

Recuerdo a Kilema, un emigrante de Madagascar, que a pesar de ver su casa muy afectada por la crecida, comenta: «Si pudiese crear un tubo y

llevar a mi país todo esta agua que nos sobra, qué contentos se pondrían mis paisanos.» Incluso en los momentos de sufrimiento se tiene perspectiva para seguir mirando a los que más sufren.

Los vecinos hacen guardias de día y de noche temiendo que alguien pretenda aprovecharse de que las casas están desalojadas y entrar a robar en ellas.

Una vez que el caudal del río empieza a decrecer, es el momento más duro para todos. Los vecinos afectados entran en sus casas apoyados siempre por grupos de voluntarios y empiezan las tareas de limpieza. Hay momentos en los que las lágrimas y el desánimo acude a ellos pero rápidamente se reponen y agradecen cientos de veces a todos los que están allí ayudándoles.

Kilema que vive de la música, nos dice: «Hay que ver cuantos amigos tengo en Encinarejo, esto hay que celebrarlo haciendo un concierto gratis para todos.» Isabel, su mujer, igual llora, que se hace la fuerte delante de su marido y no para de dar las gracias mientras recogemos los juguetes de sus niños del fango que hay dentro de casa.

Muchas empresas del pueblo y sus alrededores también colaboran con sus máquinas de limpieza, excavadoras, furgonetas, todo terrenos, etc., sin esperar que tenga recompensa económica.

Es el momento de valorar daños y de volver a la normalidad, aunque siempre pendientes del cielo, ya que la lluvia no para y todavía hay que estar alerta.

Durante estos días es difícil de explicar con palabras todo lo vivido, si que descubro a Jesús muy cerca de nosotros, en todos los gestos y actitudes, y le doy las gracias por ello. Me siento muy afortunada por todo lo que tengo, mi casa, mi trabajo, mi familia, mi pueblo, mis amigos. No ha pasado ni un solo día en el que no hayamos recibido llamadas telefónicas de gente cercana que llama para preguntar como estamos, que si necesitamos algo. Pienso que en esto consiste el Reino de Dios. También me acuerdo de Haití, Chile, etc., y de las desgracias que están viviendo y pido a Dios por ellos.

Agredolç

Nota als companys de feina

JOAN GRANÉ

GRUP SANT MIQUEL – ZONA MONTSERRAT

M'ha costat molt de decidir-me, però em prejubilo. A més d'haver d'atendre algunes necessitats familiars, ja fa molts anys que vaig començar a treballar, en farà 47 (el temps vola!), i penso que ja hi tinc dret.

També em costa escriure aquestes quatre ratlles per dir-vos adéu. Encapçalo aquesta nota amb la paraula «agredolç». És un moment «dolç» perquè suposa deixar una sèrie de coses: sovint un se sent cansat dels molts anys matinant i fent una feina poc gratificant, monòtona, gens creativa; a vegades semblen robots i som persones, tot i que els nostres caps i directius (amb algunes excepcions) gairebé sempre ho obliden pensant tan sols en la producció.

M'agradarà tenir una miqueta més de temps i poder-lo dedicar a altres coses que també són importants per a mi. Ja sabeu que el meu treball a Sony té dues vessants: una és el treball com a operari a producció, i l'altra, com a sindicalista, activitat dura també si te la prens amb responsabilitat, tal com ha de ser, perquè demana molt de temps, comporta preocupacions, et trobes amb persones que no comprenen la feina que fas, i sempre queden coses per millorar: vull dir que la feina mai s'acaba.

Ha estat importantíssim per a mi ser membre de CCOO (són ja trenta-tres anys de militància). He viscut i estem vivint encara moments molt difícils, prou que ho sabeu, i hem passat algunes nits en vetlla, però ha valgut la pena. Sempre he pensat que hem de millorar moltes coses, però també sé que els sindicats de classe són imprescindibles, tot i els seus defectes. N'he après moltes coses i he rebut el seu ajut moltes vegades. Penso que el més important és que ha donat molt sentit al meu treball i m'ha permès acostar-me a moltes persones i m'ha permès conèixer-les, a més de sentir-me content quan he pogut ajudar algú tant en problemes grans com petits, però sempre importants per a qui els té.

Potser estic allargant-me molt, però no sé fer-ho d'una altra manera. Possiblement hi haurà algú que es rigui d'aquesta nota o fins i tot hi haurà

qui s'alegri que jo marxi. Però també sé que hi ha molta gent a Sony que m'aprecia, i gent que m'estima. I bé, haver de deixar aquesta gent i aquesta part de la feina diriem que és la part «agra» de marxar.

Em dol molt deixar tota aquesta gent, persones que jo també aprecio i estimo. Em vénen molts noms al cap, tants i tants que podria omplir un foli... Us trobaré molt a faltar!

Voldria parlar amb tothom personalment, però amb tanta gent em serà difícil, per això escric aquesta nota. Em sap greu, també, no poder dir adéu a tots els fixos discontinus. Aquest any ho estan passant molt malament per culpa de la manca de feina, la crisi.

No penso deixar el meu lligam amb la classe obrera ni amb CCOO. Una part del meu temps serà per continuar col·laborant amb el sindicat i amb altres associacions, ja que com deia un company i amic: «Sony no és l'únic lloc on hi ha treballadors amb problemes.»

Desitjo que Sony pugui tirar endavant per molt temps i que tothom tingui feina.

Bona sort a tota la bona gent.

Si hi ha algú que vulgui contactar amb mi, pot passar per la sala de CCOO de Sony i li proporcionaran el que necessiti.

Comiat de l'Enric Grases a Morera

JOAN ANDREU PARRA I JORDI FERNÁNDEZ

ZONA DEL BESÒS

Benvinguts, benvingudes, gràcies per venir a aquesta celebració. Avui ens hem reunit a la parròquia de Santa Clara un munt de persones vingudes de diferents llocs per homenatjar, agrair i recordar de forma senzilla la petjada intensa que l'Enric Grases Garcia deixa en les nostres vides.

L'Enric ha estat principalment un home de Déu, complex i polièdric. Aquí es recullen alguns d'aquests Enrics:

- L'Enric, pescador d'homes i dones

A molts de nosaltres l'Enric ens va pescar i ens va posar davant de Jesús i la seva Paraula alliberadora. Ens va mostrar un Jesús proper, que el descobríem en les persones i en el dia a dia. Per això estem a l'Església i ens en sentim part, per molt que a vegades ens pesi, perquè com tu deies "l'Església és una mare, i a una mare se l'estima".

- L'Enric, que connecta amb els infants i la gent jove

Tenies aquest do. Sabies com acostar-te als infants i als joves, fer-t'hi proper, parlar el seu mateix llenguatge i oferir la font d'aigua viva a qui tenia set d'alguna cosa més. I com que hi creies en això, aquí a Morera vas impulsar els moviments joves MIJAC i JOC, i la seva continuïtat en la vida adulta amb l'ACO. Celebrar amb tu les misses familiars, amb els nens i els seus pares participant-hi, ha estat un regal del cel.

- L'Enric, bon pastor

Com a rector has passat per diverses parròquies i has cuidat de la seva gent, has buscat que els protagonistes fóssim els laics, sempre convidant a implicar-nos a la parròquia, al consell, a l'arxiprestat... Em ve a la memòria l'Encontre de Taizé a Barcelona el Nadal del 2000: vas obrir de bat a bat les portes d'aquesta humil església a la diversitat i al diàleg interreligiós. Va ser un Nadal intens, diferent de tots els altres, intensament esgotador i alliberador.

- L'Enric, bon vivan

Amb la teva perxa elegant (sovint dèiem que només et faltava el bombí i el paraigua per semblar un gentleman britànic) t'has fet humà

i proper: t'agradava la bona cuina (fer-la i assaborir-la), la bona música clàssica i de jazz, el bon te, la bona lectura, el bon paisatge, el bon passeig en bicicleta... La teva àmplia formació i cultura inquieta permetien generoses estones de conversa, en què sovint escoltaves activament, i buscaves el sentit profund de les coses.

- L'Enric, confortant el malalt

Moltes persones hem rebut el teu consol, el repòs de l'esperit a l'Hospital de Can Ruti. Quan arribaves amb la bata de doctor, omplies l'habitació i ens ajudaves a trobar la llum i la força interior quan només vèiem fosc. També recordem quants pacients i familiars ens has aprofitat a les festes del barri de Morera, perquè els coneguéssim i parléssim amb ells, perquè es retrobessin amb les persones després del dolor i el patiment.

- L'Enric, pianista de l'ànima que educa la mirada

Ens has ensenyat a mirar el món de manera diferent i això t'ho devem. Has tocat les tecles de la nostra ànima quan convenia i, d'aquesta manera, has sabut treure el millor de nosaltres mateixos. Tenies una immensa paciència davant els nostres processos personals, mai perdies l'esperança del canvi en nosaltres i valoraves qualsevol petit pas que féssim en el compromís ferm des de la fe.

I tants i tants Enrics, tots i totes en guardem un. Això és la prova que t'has convertit en Pa i t'has deixat menjar per cadascun de nosaltres.

Aquests dies Enric, estem tristos, però per sobre de tot estem molt agraiats d'haver-te conegut i, amb el teu permís, fem una revisió de vida exprés, sense veure i jutjar, i ens proposem un ACTUAR col·lectiu: recordar-te, testimoniar-te, tenir-te SEMPRE ben a prop del cor.

Enric, descansa en pau. Bona feina, amic.

Esquizofrenia gràfica

Francesc de Diego Fuertes

Barcelona, autoedició, 2009

La enfermedad mental es presente y esto junto con gran parte de tratamientos limita, en ocasiones excesivamente.

En mi caso las artes gráficas son una herramienta para expresarme y como método de denuncia de los prejuicios existentes:

Medio de expresión, porque reflejo en multitud de bocetos y láminas miedos, la mayoría irracionales, que he sentido y que, al plasmarlos, en parte me he sacado de encima, y que hacen que en mi entorno haya más comprensión hacia problemas psicológicos que he vivido y me han llegado a absorber.

Medio de denuncia, porque al tener limitaciones, ya sea por la forma de ser o por los efectos de los fármacos, te hacen blanco de muchas injusticias, ya sea por rechazo social o bien por parte de las instituciones médicas, que muchas veces esconden negligencias importantes.

(El llibre el podeu comprar directament a l'autor, que és un militant del grup Panes y Peces de la Zona Baix Llobregat, i també a Alibri Llibreria, del c/ Balmes, 26, de Barcelona.)

Veïnes i monges: El testimoni de religioses en barris

Barcelona, Centre de Pastoral Litúrgica, 2010

Col·lecció Emaús 87

El llevat invisible. Així defineix la coordinadora d'aquest llibre, Mercè Solé, la tasca que duen a terme les vint-i-una religioses que hi participen amb el seu testimoni de vida arrelada en els barris de les nostres ciutats. «Llevat invisible que només es manifesta en el creixement del pa; adob, l'eficàcia del qual només es veu en l'ufanor de les plantes que van creixent en la terra on ha caigut.» De fet, així és com explicava també Jesús el Regne de Déu.

L'experiència d'aquestes religioses ens parla de compartir amb senzillesa i sense pretensions la vida de tothom, d'acompanyament humà i cristià, de participació en organitzacions de barri, de vida eclesial que vol ser més participativa, d'espiritualitat que s'ha anat aprofundint a través del contacte amb els qui menys tenen, de descobertes abans no imaginades, de vivència de Jesucrist cada cop més sòlida i profunda.

La petjada de Déu en la vida d'homes i dones que vivim en aquest món es manifesta a cada època de múltiples maneres. En la nostra, la presència de les religioses en barris ha estat, i continua sent, una d'aquestes manifestacions. Aquest llibre ajuda a conèixer-la més, i a agrair-la.

